

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL,

XXXXXXXXXX

Nro 23.

Költ Bétsben, Böjt-má: Havának (Mártziusnak)
20-dik napján 1798-dik Eftendőben.

Helvétziai Tudósítások.

Sokan vóltak egyesek Helvétzia' Lakosai között: de még se' mindnyájan. Elég szép Végzéseket hozattattak ezen sok ideig ts-ndes és boldog Respublikának köz-erővel való meg-ólt lmazása eránt. — Nagy tüzet és hív állhatatosságot mutattak több véres verekedésekben a' Helvétus Vitézek; sőt még az Afzszonyok is, kikről azt olvassuk, hogy ők állottak *Len*.
B b

naunál a' tsata rendnek első soraibann: de a' föld népének nem vólt Katonai gyakorlottsága okozta, hogy már Mártz. 5-dikén, *Berna* Városában vólt a' főqnártelyja *Schauenburg* Generálisnak, a' ki vezérli a' Helvétziai Frantzia Sereget, 's onét útasította Levelét már azon napon; a' Basileai Fr. Követhoz *Mengaud* Polgárhoz, melyben azt írta, hogy 20 ágyúkat 's 9 zászlókat nyert a' hártz' mezejénn.

Frantzia - Országi Tudósítások.

Ánglia ellen, 317 ezer Fr. Katonák vagynak ki rendelve, kik közzül elsőben száztíz ezret szándékozik a' Direktórium egyszerre által-szállíttatni Ánglia' partjaira; másod ízben is ugyan annyit; harmadszor végre 97 ezret. Ily vérengező környúlállásokban, vajmi soká telhetik még bé, Virgiliusnak ezen szép jövendőlése:
Aspera tum positis mitescent saecula bellis
Cana fides, et Vesta, Remo cum fratre Quirinus

Jurá dabunt: dirae ferro et compagibus arctis
Claudentur belli portae. Furor impius intus
Saeva sedens super arma, et centum vinctus ahenis

Post tergum nodis, fremet horridus ore
cruento.

A' Frantziák Ángliában (*Les Français en Angleterre*) Ily tizimű Énekes-játékot akartak el játszani Parisnak azon Teátró-

mában, mely a' Respublikáról 's a' Masterségekről neveztetik: de *Bonaparte*' javaslására, el halasztatta annak játszását a' Direktórium.

Bonapartéről újjabban azt írták Párisból, hogy még Febr. 25-dikénn is Parisban vólt, és az nap, hoszfzas beszéllgetést tartott *Desaix* Generálissal, ki az előtt való nap érkezett viszfza Brestből.

Rómából *Berthier* Generális, egy olajfa-koszorút küldött az Öttse által Párisba *Bonaparte* Generálisnak, mely koszorúról azt írta, hogy azt néki ajánlotta a' Római Nép: de ő akkor mindjárt jelentette, hogy el veszi ugyan: hanem *Bonaparte* Generális' számára, a' kit illet az, mivel *Bonaparte*' győzedelmei nyitottak a' Fr. Seregnek útát Rómába, 's a' kinek el is fogja ő azt küldeni a' Római Nép' nevébenn.

Montpellier Városára nézve nem látta szükségesnek a' Direktórium, hogy azt, tovább is ostrom alatt való állapotban tartsa: *Lyont* (Lugdunumot) ellenbenn, még az újjabb Tudósítások fzerént is oly állapotban tartatja, és 1500-re ment már az ott el fogatott Személyeknek száma.

A' Direktórium, kemény büntetés alatt meg tiltotta, hogy egy Katonai Tiszt is a' Rajna' jobb és bal-meljekeinn, ne merjen asztal-pénzt tsikarni ki magának a' Lakoséktól, 's a' mely Generálisok és Stábális-

Tisztek azt merték tselekedni: mind lerakta őket hívatajokból.

Ángliai Tudósítások.

Londonból Febr. 17 - dikénn: — „A' Státus' hadi-szükségeinek, szabad tetfzésű adakozások által való pótolásában, *Jersey* Szigete is sikeresen követi *Ánglia'* példáját.“

„Lisbonába újra ágyúkat küld az **Udvar**, melyeknek szállítására *London* nevű hajónk vagy on ki - rendelve.“

„Egy kereskedő - hajót, mely, *Napnyugoti - Indiából*, száz ezer font sterlinget érő portékával indult, *Yarmouthi* partjaink elibe vetett a' szél a' napokban. Kormány és minden ember nélkül volt a' hajó, úgy hogy tsupán a' szeleknek lehet köszönni, hogy azt, egy millió forintot érő terhével együtt, ellenség kezébe nem jádzották.“

Londonból Mártz. 2 - dikán: — „Mihelyt híre jött ide, hogy *Kádix* alól kiindult a' Spanyol Hajóssereg: azonnal utának indult *Lord Bridport*, a' Fr. Ország és *Ánglia* között való szoros tengerenn vigyázó Hajóssereghez, melyhez már elébb el indult *Pole* Admirális. *Lord Bridport* a' Bresti Kikötőhelyt fogja szemmel tartani, hogy az ott lévő Fr. Hajóssereggel öfsze ne káptsolhassa magát az említett Spanyol Hajóssereg.“

„Három Irlandusok—*Oconnor, Binns,*
és Fevey nevezetűek — de a' kik Oberste-
 reknek titulálták magokat, *Morris, Leary,*
és Alley nevezetek alatt, száz harmincz
 ginét ígértek egy Hajós-postának *Margate-*
ban, hogy vinné őket Fr. Országba: de el
 fogattak, 's ide Londonba hozattak, és
 már ki is kérdeződtek egyszer a' Titkos Ta-
 nítás előtt. Találtattak nálok: nehéz terhű
 ládák; a' partoknak, 's a' ki-szállásra al-
 kalmatos helyeknek rajzolatjaik, az egygye-
 sültt Irlandusok titkos Kommiszfziójának
 a' Fr. Direktóriumhoz intézett Írása; min-
 den Ángliai házak' laistroma, melyekben
 a' Londoni Levelező- és más Demokratika-
 társaságok tartják a' magok gyűléseiket.
 's a' t.

Az Irlandiai Ország-gyűlés' Első-Táb-
 lájánál Lord Moira javasolta, hogy a' ze-
 nebonások ellen gyengébb eszközöket kell
 fel venni. Kilentz Tagok helybe is hagyták
 javaslatát: de negyvennégyen nem.

Spanyol- Orzági Tudósítások.

Kádixből Febr. 9-dikénn: — „Teg-
 napra virradóra, tsak két tengeri mértt-
 föld-meszfzeségre vólt a' mi Hajóssere-
 günk azon kilentz Ánglus hajóktól, melyek
 partjaink körül ólalkodtak. Látván ezek
 a' nagyobb erőt, szélnek eresztették min-
 denvitorláikat: de *Mazaredo* Admirálisunk,

egész seregét utánnok indította. — Mitso-
da ki-menetellel? még nem tudjuk.“

Német Birodalmi Tudósítások.

A' Baváriai 's Palatinátusi Választó-
Hertzegről azt hirdették két Újság-Leve-
lek, hogy a' Tsászári, Pruszfusz, Orosz,
és Angliai Felségeket, nem különben a'
Német-Birodalmi nagyobb Fejedelmeket
is buzdította legyen egy Kerülő-Írásábann
a' magok egyesítésére, és köz-erővel va-
ló meg-gátolására a' Frantziák' szándéká-
nak, melyet nyilatkoztatták ök a' Rajna'
bal-meljékének, Respublikájokhoz való
kaptsolása eránt. Ezen hírt közönséges-
sen meg-tzáfoltatta a' Palatinátusi 's Ba-
váriai Elektor.

Olasz-Országi Tudósítások.

A' Bétsi Udvari Újság' és más hiteles
Tudósítások szerént, Febr. 20-dikánn reg-
gel indult ki Rómából a' Sz. Pápa öt hin-
tókkal, Fr. Dragonyosoktól kísértetve,
Toskána felé vette útját. Még előtte indult
el Hertzeg *Braschi*, az Unokája. Sok más
Prelátusok, és idegen Familiák is költöz-
tek el. Vízfza ment a' Nápolyi Követ
is a' maga Udvarához.

Generális *Berthier* addig is, míg a'
Római Respublika tökéletes rendbe fog sze-
dödni, hét részre osztotta a' Római földet.

Ezen hét Ofztályoknak Fővárosai lesznek: Ancóna, Fermo, Perugia, Foligno, Viterbo, Velletri, Róma. Mindegyik Fő-Városban leszzen egy Municipálitás, a' mely tartozik egyet érteni a' Respublika' hét Konzulival, kikre bízattatott a' Generális által a' Törvények' végre-hajtása, és új-jaknak hozása, ha a' szükség úgy kívánja. A' Konzulok minden Municipálitáshoz egy Kommiszfzáriust küldenek. Magok, egy két Titoknokkal együtt, a' Vaticanumban fognak lakni. — Egy Törvényhozó Gyűlés is fog választatni, a' mely egyedül az új sürgető Törvényeket fogja készíteni, és a' régieket jobbítgatni. A' Törvényeknek azonban, csak úgy lehet ereje, ha a' Frantzia Fő Generálistól helybe hagyatnak. A' 7 Konzulok fognak hét Ministereket nevezni, a' kik a' belső rendre, igazságra, hadra, külső dolgokra 's a' t. fognak figyelmezeni. Mind a' polgári, mind a' Criminális dolgok, úgy folytattatnak, hogy azoknak halogatására magános Személyek is jelenhetnek meg. A' Római Municipálitás (Városi Tanács) 24 Személyekből áll, a' kik az életről, fábrikákról, játszó-színekről 's a' t. tartoznak gondoskodni.

Berthier Generális meg-tiltotta a' papíros-pénznek további készítését: az ahoz szükséges eszközöket a' Tiberisbe vettette, és a' bé váltott Bankó-tzédulákat el égetteti. Hogy kész-pénzre lehessen szert tenni, 4 mil-

liót érő Camerális jószágokat, és 6 milliónyi Egyházi jószágokat áruba bocsátattott, még pedig úgy, hogy az eladó jószágok' árának négy ötödrészet papiros pénzzel is lehet fizetni.

A' Római Respublika' nevében ki-hirdettetett 1.) hogy a' Törvény-székekhez bemandó Kérő-Levelek olasz nyelven készüljenek, és kívül rája íratassanak ezen szavak: Szabadság, Egyenlőség, és Római Respublika.

2.) A' mely Külfödieknek, Rómában házak lévén, Ágenséket tartanak, kötelesek a' Fr. Sereg' számára épületjeiket fel-nyittatni, egyébként erővel törettetnek fel azok, és a' Katonaság' szükségére ingyen fog minden ki-szedődni belőlök. — A' különös külföldi postákra érkező Levelek, a' nemzeti-postán fognak ki-olztatni.

Hamvazó-Szeredánn *Livizzani* Kárdinális éneklette el a' Nagy-Misét, a' Sz. Péter' Temploma' Kápolnájában, melyben jelen vótak a' még Rómában maradt más 14 Kárdinálisok is. A' Vikárius-Kárdinális, ki hirdette az nap, Pápa Ő Sz. ge' nevébenn, hogy a' hús-étel meg fog a' böjtiönn által engedődni.

Az új Római Kormány-szék, Követet indított Febr. 21-dikénn Párisba.

Febr. 23-dikánn pompás halotti Innep tartatott a' Sz. Péter piattzán *Duphot* Generális' emlekezetére. Egy Mausoleum

emeltetett fel, Egyiptomi piramis formára, különkülönbféle felül-írásokkal 's emblemmákkal. Jelen volt a' Katonaság, a' Fő Generálissal 's az egész Generálistab-bal, nem különben a' Római 7 Konzulok is. — Ugyan az nap gazdag ebédet adott *Azara Spanyol Követ Berthier Generális* kedvéért.

A' Római Fr. Komendáns, *Cervoni* Generális, egy Hirdetményt adott ki Febr. 23 dikánn; a' melyben jelentette, hogy már *Massena* Generális el érkezett, 's által veszi *Berthier* Generálistól a' Római Respublikabéli Fr. Sereg' vezérlését; minnekokaért tőle (*Massena* Generálistól) fog-nak már azontúl függeni minden Római Tisztviselők.

Ezen Generálisnak Fővezérré lett neveztetése, a' Frantzia Katonák' zsóldjának már regtől fogva való ki maradása; és az e' végett, Febr. 24-dikénn, a' Fr. Seregnek egy része által el követett rendeletensegek okozták, hogy igen el kedvetlenedtek a' Fr. Tisztek, a' Seregnek legnagyobb részével egyetemben, 's Február. 26 dikánn adtak is ki két rendbéli nyilatkoztatásokat, melyeknek számos nevek voltak alajok írva, 's ide ment ki az értelmek a' többek között:

„A' midőn temérdek pénz fórr a' Sereg' kasszájába: akkor a' leg-nagyobb

szükséggel küszködnek a' Katonák 's a' Tisztek, nem kaphatván meg a' magok zsoldjokat. Lehetetlen, hogy több millió ne legyen a' kaszárnyában, mint a' mennyi szükséges a' hátra-maradt zsoldnak ki-fizetésére. Minekokáért kívánjuk, hogy 24 óra alatt fizetődjék ki a' mi zsoldunk. Már minden Seregofztálynál készen van a' számvetés. Kívánjuk egyfzersmind, hogy a' mely készületek, a' mi vélünk békességben lévő külső Hatalmasságok házaikból és Templomaikból különbkülönbféle szín alatt vétettek ki, haladék nélkül visszafizetődjanak, és mindenek oly állapotba helyeztetődjenek vissza, a' melyben voltak a' mi bé-jövetelünkör. Továbbá, boszorzúállást kívánunk azonn tolvajságokért, melyeket Rómában, a' mi tulajdon Kommisszárjaink, 's tsak rontásra és pusztításra való, és éjjel napot dobzódásban 's járásban töltő Adminisztrátoraink követtek el. Kegyelmednek Polgár Generális! vagyon hatalom a' kezében, ezen Tolvajok ellen, kik gyalázatjai a' Frantzia névnek. Szabadon ki-mondjuk, hogy ha ezen rendtelenségnek állhatatossággal ellent nem áll Polgár Generális! és azoknak indítóit büntetésre nem igyekezik vonni: úgy a' betstelenség Kegyelmedre hárul, és mi a' vétekben részesnek fogjuk tartani Kegyelmedet. Oly bizodalommal vagyunk azon-

ban, hogy Kegyelmed mindenkor ártatlan volt, és hogy a' Kegyelmed további maga viselése, meg fogja erősíteni azon bizodal munkat. Ezen nyilatkoztatásunknak Mássát meg-fogjuk küldeni a' Direktóriumnak, 's bé-tétetjük minden Újság-Leveleibe a' Respublikának. Rómában mindenütt fel fog ez két nyelvekenn raggattatni, hogy az el követett vétkekre nézve, meg győződhessek a' Római Nép, a' mi ártatlanságunkról."

Egyfzersmind a' Római Polgárokhoz is intézett a' Frantzia Tiszti-Kar, egy mentő- 's biztató- Hirdetményt: „Az a' bátor magunk meg-határozása, melyre tegnap azért tökélettük el magunkat, hogy betsületünk sérelmet ne szenvedjen, és hogy a' Rablók meg büntetődjenek: meg-győzhet Titeket arról, hogy nem a' Fr. Sereg, hanem tsak némely alávaló Személyek Azok, a' kik haramiáskodtak a' Városban. Hogy tzélunkat érhessük, intünk Mindeket, hogy, valami, Kontribútzio név alatt el vétetett tőlök, pénz, házi-készületek, lovak, 's a' t. mind azt, szedjék laistromba, 's a' laistromot vigyék a' Rótenda nevű épületbe. Semmi meg nem tartóztat minket, hogy elégtételt ne szolgáltatassunk nékiek." — Végre bizonyossá tétetik a' Nép, a' Római Seregben található védelme eránt.

Berthier Generális, *Massena* Generálisnak adván által a' Római Vezérséget, vízfza-útaott Mediolánumba, Florentzian által, a' hová Mártzius' első napján érkezett.

Bonóniából Febr. 27-dikénn: — „A' Római Respublika' földjére még mind untalan takarodik itt által a' Fr. Katonaság; 's kevés napok alatt ismét négy ezer főből álló Ofztály várattatik.“

A' Liguriai Respublikánál Frantzia Követséget viseltt *Faipoult* Polgár, Február. 20 dikánn oda hagyta Genua Városát, 's Róma felé intézte útját, a' hová rendeltett Kommisszáriusnak.

A' Cisalpinum Direktórium parantsolatot adott *Dombrowsky* Generálisnak, hogy a' *S. Marinoi* kis Respublikátskát foglalná el: de *S. Marinó* Lakosai, a' Frantziákhoz folyamodtak óltalomért.

Elegyes Tudósítások.

Egy elmés Párisi Aszfzony, ki már nyomatásban is adta ki eleven eszének szép szüleményeit, meg-felejtkezett mostanság (mint ez sokakon meg szokott esni) a' maga-esmérésnek arany-régulájáról, 's azt kérdi egy Ministertől: *Bonaparte* Generális eszt tartja e' Az elevenebbnek vagy pedig az övét. Igen is — felele a' *Minister* — a' *Bonaparte* Generálisét; ha-

nem az Afzszonynak nagyobb kurázsija (mérészsege) van, mint *Bonapartenak*.

Akárhol sintsenek több vadászói a' fő hivataloknak mint Fr. Országban: pedig a' mint mostanság írta egy Párisi Újság, annak a' Nemzeti-gyűlésnek Szekretáriusai között, mely a' mostani Fr. Konstitútiót találta 's állította fel, talán egy sints már életbenn: sok lehetne pedig a' természet' rendes folyása szerént, ha Szekretáriusságot nem viselt volna. Az Elölülői között is az említett Gyűlésnek, kiknek száma, egymás után mind öfzsze summálatva, 76-ra telt, 18-an giljotínon végezték életüket; 8-an meszsze-földi számkivetésbe küldettek; 22-en mindenütt a' hol találtatnak, meg-ölettethetőknek hirdettettek ki; négyen orozva ölettettek meg; tsak 23-an élnek még.

A' Febr. 28-dikánn született Orosz Tsászári Hertzeget, *Paulovits* Mihályt, Hadi-Tárnokmesterre és a' Testörzök' Patantyús Batalionja' Vezérévé nevezte az Attya, *Pál* Tsászár.

Passwand - Oghli viszsza vonta ugyan magát Vidin (Bodon) felé: de most még nagyobb hadi-készületeket tesz az előbbeniéknél.

B é t s.

Blumauer, meg-hala életének 44-dik esztendejében,

Mezei gazdaságra tartozó, hasznos találmány.

Tseh - Országban Budvájszi Kerületében már mintegy 17 esztendővel ezelőtt, oly Vető-eszközt talált fel egy Vendégfogadás, a' melyel mind esőben, mind szélben lehet vetni, és a' melyből egyformán szóródik el a' mag, a' meg-szántott földre. Ezen makhina esmeretlen volt Bétsben, míg nem *Hopf* nevezetű Orvos-Doktor egyet hozatott mostanság a' maga számára, melynek hasznát nem győzi eléggé magasztalni nem csak azért, hogy egy ötöd rész mag kíméllődik meg ez által, és hogy sok Személyek' munkáját teszi meg az, egy nap; hanem kiváltképpen azért is, hogy a' magot egyformán hinti ki a' földre. Mennyi függjön pedig a' magnak egyformán való vettetésétől! meg lehet azt ítélni egy oly földnek meg tekintetéséből, melyen az egyenetlenül vetett mag, már ki kezdett tsirázni. Ugyan is az olyan földön, hány zöldség nélkül való darabotska földeket lát az ember? hány öfzfje tsomódzott olyan zöldségeket ellenben? a' melyek nedves időben ugyan mind kalászatokat hajthatnak: de száraz időben egyik mag' növése el fojtja a' másikat, vagy egészen, vagy leg-nagyobb részént. Ez az oka, hogy ha az egyenetlen vetésű földön termő búza, az egyforma vetésű földön termő

egybe hasonlítottatik, ebből egy merő, tíz 's több fontokkal nehezebb, mint amaból. *Hof* Úr szerentsés tapasztalása, sok Méltóságokat fel-buzdított már itt, hasonló makhinak készíttetésére. *Kristina* Fő-Hertzeg Aszföny nevezetessen minden jószágában olyan eszközzel fog vettetni ezentúl. Ha sokan kívánnának szert tenni ilyen eszközre: az árra nem igen menne többre harmincz forintnál. Négy kerekre vagyon. A' két hátúlsó kerék felett vagyon leg-felül olyan forma láda, mint a' malmokban lévő, abba töltetik a' mag. Az alatt forog egy sodrófa, melynek egyformán osztott üregei, mi-nekutánna által-vették a' magot, le-húllatják azt 16 bádog tsöveken által a' földre. Az egész makhina, igen együgyü tsinál-mányu.

Jó Nádor-Ispányunk *József* Királyi Fő-Hertzeg ditső neve-napja Budán; Országunk méltó Primássáé Kárdinális Hertzeg *Battyán* József Ő Eminentziájáé pedig Pozsonbann, a' hol t. i. múltat most Ő Eminentziája, tartozott tisztelettel, és Izíves örömmel innepeltetett tegnap: de másutt is inneplették azt minden jó Házafiak, a' kiknek közönséges nagy tzeremóniával nem lehetett, avagy tsak szíveikben: szerentsés életet kívánván Házak nevezett Közbenjáróinak, 's más Ma-

gyar Oszlop-embereknek is, a' kiknek nevek napja vala a' tegnapi nagy nap.

Pozsonból Mártz. 10-dikénn: — „Az itt lévő Érseki Szemináriumbéli Nevendék Papság, Fő Kormányozó nélküli maradván Fő-Tiszt. *Mayer József Úr* halálával, meg-vígasztaltatott a' közelebb múltt 1797-dik eszt. béli Pünköst Havának eleinn, mivel Mélt. *Szabó András* Noviai Püspök 's Esztergomi Kánonok Úr, újra fel-vállalta a' Kormányozói hivatalt, melyet már példásan viselt vólt egy időben. Ezen drága Méltóságban, Elöljáró-Attyát tiszteli a' Nevendék Papság: mert nagy figyelmes-séggel 's szelídséggel meg-hallgatván Ő Nga minden panaszszokat az Ifjaknak: újjító kegyelmét tapasztaltatja vélek; gyakran ölsze-hívatja őket, kiknek száma, háromszáz körül vagyon, 's szívre-ható intésekkel buzdítja: a' szinmutatás nélkül való Isteni tiszteletre, felebaráti-szeretetre, 's minden jó erköltsöknek gyakorlására. Más tudományok' viragoztatása mellett, különös gondja vagyon Ő Nagyságának Nemzeti nyeivünknek, még a' Német 's Tót Szüléktől származott Ifjak között való gyarapítására is, ki-választván e' végre magok a' Szemináristák közzül, tanításra alkalmas Személyeket, nevezetessen *Láng János*, *Holmár József*, és *Matus János* 4-dik esztendőbéli Theologusokat, kik közzül az első, Esztergomi; a' másik, Győr Vármegyei; a' 3-dik pedig Tsallóközi Fi.”